

Enkele verduidelijkingen en toelichtingen bij een vijftal infoborden.

Na de realisatie van de infoborden ontvingen wij van de heren C. Buijsrogge (CB), P. Stockman (PS) en de Oudheidkundige kring de vier ambachten (OHK) de hierna genoemde bevindingen over de op de infoborden genoemde historische gegevens. Wij zeggen de genoemde personen en betrokkenen van de Oudheidkundige kring dank voor hun suggesties en nadere verduidelijking waar nodig. Wij hopen daarmee de bezoeker een nog beter inzicht te kunnen geven over de geschiedenis op en rond de Hof te Zande uithof.

Bord 1: over de tekst: **Het religieus, agrarisch en administratief centrum van dit gebied was de Hof te Zande in het Hulster Ambacht.**

bij **van dit gebied** stelt PS. de volgende verduidelijking voor:

Toelichting: met dit gebied wordt alleen bedoeld de inpoldering door de monniken van Ten Duinen.

CB. vermeldt daarbij: er waren nog tal van andere abdijen die in Hulsterambacht bezittingen en belangen hadden. Ook de graaf van Vlaanderen speelde nog een rol; hij liet zich vertegenwoordigen door het Kapittel van Kortrijk, die de tienden voor hem inde.

Bord 2: over de tekst: **Dit waren eerder overstroomde gebieden die niet waren herdijkt en door de eigenaren waren opgegeven.**

PS. verduidelijkt hierbij met de **toelichting**: de situatie in die tijd bestond uit land dat wel bedijkt was en ander land weer niet.

CB. merkt over de eventuele aanwezigheid van de graanschuren op dat er over grote graanschuren in de archieven niets terug te vinden is.

Samensteller van de tekst geeft als suggestie mee dat er een vermoeden over het bestaan kan zijn omdat graanschuren ook voorkwamen in andere uithoven en dat stenen na de teloorgang veelal zijn hergebruikt (PJHJO).

Over de *ondertitel van de gebruikte illustratie* 'tegel met de arbeidende monniken' kan worden opgemerkt: **Toelichting:** Hier is sprake van cisterciënzer monniken en de herkomst van de tegel: het is een zogenaamde faiencetegel uit de (cisterciënzer)abdij van Salem (Duitsland)" CB.

Bord 3 over de schrijfwijze 80 jarige oorlog, en bij bord 4 over het 12 jarig bestand: **lees Tachtigjarige oorlog en Twaalfjarig bestand.**

Bord 4 Over de regel: 'in 1648 kregen de Staten van Holland het over de .....

Toelichting: dit had moeten zijn *Staten Generaal*, die de Staten van Zeeland aanwezen. (CB).

De Noordelijke Nederlanden hebben bij de Vrede van Münster in 1648 bedongen dat de door hen veroverde gebieden in Vlaanderen, het huidige Zeeuws-Vlaanderen, door Spanje werden afgestaan. PS. geeft daarbij nog even een exacte weergave van de wapenfeiten: “Die veroveringen vonden plaats tussen 1583 en 1645. 1583 Terneuzen, 1586 Axel, 1591-1596 Hulst, 1604 West Zeeuws-Vlaanderen, 1644 Sas van Gent, 1645 Hulst. Omdat dit veroverde gebied bestuurd werd door de Staten Generaal van de Republiek der Zeven Provinciën werd dit Staats-Vlaanderen genoemd (PS).

Over de Franse tijd: hierbij kan het jaartal 1795 worden gelezen.

Volgens CB. was hij overigens i.t.t. wat in onze tekst wordt gesuggereerd niet de laatste rentier, dat was uit die tijd waarschijnlijk J.M. Callenfels. Die bleef wonen op het Hof te Zande tot 1853.

Bord 5: De opmerkingen over abusievelijk het stadhuis en het poorthuis:

Als toelichting: hier is bedoeld: het voormalig gemeentehuis van Hontenisse en i.p.v. dat er sprake is van een poorthuis, gaat het over het voormalig koetshuis, waar het rijtuig van de voormalige burgemeesters Collot d’Escury werd gestald.

Algemene opmerking:

Op de verschillende infoborden en op de podcast spreken we regelmatig over De Hof te Zandekerk als **kerkkapel**. We kwamen hiertoe vanwege het feit dat volgens verschillende bronnen er sprake is van oorspronkelijk een **kapel** (het vroeg-gothische deel aan de Oostzijde) en na 1609 toen het tot 1648 een parochiekerk werd en daarna weer een vierplek voor de protestantse eredienst, sprak men doorgaans over **kerk**. Beiden kunnen worden gehanteerd, maar het is niet verkeerd om beide te combineren, als een verwijzing naar hoe het gebouw in de loop der eeuwen is geëvolueerd: **van kapel naar kerkkapel**.

© 03 10 23: stichting
de Kerk in Klooster.